

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maaseudun paikallislehtien jakelun turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Kärnä /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 601/2021 vp:

Miten hallitus aikoo turvata maaseudun paikallislehtien jakelun ja varmistua siitä, että paikallislehtien toimintaedellytykset säilyvät pitkällä aikavälillä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on asetettu tavoite monipuolisen, moniäänisen ja luotettavan tiedon sekä postipalvelujen oikeudenmukaisen saatavuuden varmistamisesta. Hallitusohjelman mukaan hallitus selvittää kokonaisvaltaisesti vaihtoehtoja postin ja sanomalehtien jakelun turvaamiseksi koko maassa.

Valtioneuvoston kanslia asetti 14.1.2020 ministeriöiden välisen valtiosihteeri-työryhmän arvioimaan posti- ja jakelumarkkinan nykytilannetta ja tulevaisuuden näkymiä sekä muutostarpeita muun muassa postilainsäädäntöön. Valtiosihteeri-työryhmä julkisti loppuraporttinsa 26.8.2020. Työryhmä esitti yksimielisesti, että toimintaedellytysten turvaamiseksi yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä jakelusta ja keräilystä tulisi siirtyä kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn. Loppuraportissa edellytettiin, että kolmipäiväiseen yleispalveluun sisältyvien lähetysten keräilyyn ja jakeluun koko maassa voidaan siirtyä, sillä ehdolla, että samanaikaisesti niillä haja-asutusalueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua tilattujen sanomalehtien varhaisjakelua, otetaan käyttöön määräaikainen tiedonvälitystuki.

Kirjeiden sekä painettujen lehtien jakelumäärät ovat laskeneet viime vuosina ja on todennäköistä, että tämä kehitys jatkuu myös tulevaisuudessa. Jakelumäärien laskun lisäksi jakelukustannuksia nostaa se, että Suomi on harvaan asuttu maa sen väestötiheyden ollessa Euroopan matalimpia ja väestön keskittyessä kaupunkialueille. Jakelumäärien laskiessa jakelusta saatavat tulot vähenevät, mutta kustannuksia ei ole mahdollista karsia samassa suhteessa, sillä esimerkiksi jakelureittejä ei välttämättä ole mahdollista supistaa jakelumäärien laskiessa. Postinjakeluun liittyvien kustannusten heikosta joustavuudesta johtuen jakelumäärien aleneminen johtaa jakelutoiminnan kannattavuuden heikkenemiseen. Vaikka lehtien jakelumäärät ovat olleet tasaisessa laskussa 2010-luvulla,

on paperisilla sanomalehdillä edelleen merkittävä asema uutislähteenä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut tällä hallituskaudella postilain uudistusta. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotus perustuu yllä mainitun valtiosihteeriöryhmän loppuraporttiin. Jakelutukea koskevan asetusehdotuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä viisipäiväisen lehtijakelun toteutumiselle alueilla, joilla ei ole saatavilla viisipäiväistä varhaisjakelua markkinaehtoisesti ja näin osaltaan varmistaa yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuus, tukea uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä. Lisäksi asetusehdotuksen tavoitteena on varmistaa monipuolisen, moniäänisen ja luotettavan tiedon sekä postipalvelujen oikeudenmukainen saatavuus. Tukimallin on tarkoitus olla mahdollisimman kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt. Asetuksen ehdotetaan olevan voimassa 31.12.2027 asti.

Jakelutuella luotaisiin taloudellinen kannuste ja näin edellytykset sille, että postilain mukaisen yleispalveluvelvoitteen supistumisesta huolimatta sanomalehtien jakelu niillä haja-asutusalueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua, voisi jatkua. Tuella luotaisiin edellytyksiä sille, että sanomalehtien viisipäiväinen jakelu voisi toteutua edellä mainituilla alueilla ja luotaisiin edellytykset turvata näin osaltaan koko maassa postipalveluiden saatavuus ja laadukas yleispalvelu.

Luonnos hallituksen esitykseksi postilain muuttamisesta ja luonnos sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevasta valtioneuvoston asetuksesta ovat parhaillaan lausuntokierroksella. Lausunnot on pyydetty antamaan viimeistään 28.11.2021. Esityksen sisältöä ja sen kehittämistä arvioidaan tarkemmin saadun lausuntopalautteen perusteella.

Helsingissä 16.11.2021

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka